

GAZETA LWOWSKA.

We Srodę

N^{ro.} 120.

20. Października 1819.

Wiadomości zagraniczne.

Zjednoczone Stany Ameryki północney.

Po pierwszej naradzie gabinetowej, odbytey za przybyciem Prezydenta do Waszyngtonu, wydano rozkaz okrętowi Hornet, by miał się w gotowości od płynąć do Kadyxu, z listami urzędowymi do Ministra Zjednoczonych Stanów przy Dworze Madryckim. Gazety północno-Amerykańskie przybieraia ton bardzo wojenny. Jedna z gazet Nowo-Yorkskich umieściła pod dniem 24szym Sierpnia: „Wojna z Anglią zdaie się być nieuchronną; wojna z Hiszpanią nie odpowiadałaby sławie Narodu Amerykańskiego; wiadomo bowiem, iżby iey Hiszpania nie wytrzymała. — Także i w Baltimore pokazala się żółta gorączka. Ograniczala się ona dotychczas na mały bardzo obwód w pomienionem mieście, w którym atoli wszyscy prawie ludzie wymarli.

Wielka Brytania.

Xiążę Rejent Angielski pohywa od nieciażkiego ozasa znowu na wyspie Wight, i przejeżdza się po morzu, co zdrowiu tego służyć ma szczególniey. — Xiążę Klarencyi z Matką swoją przybył z Dünkirchen do Doweru. Ostatnia jest bliską połogu, i bardzo słabowita.

Na Zgromadzeniu Ludu w Leeds dnia 20go Września, gdzie znajdowało się 12 do 15,000 osób, przydywał P. Chapman, majątny mieszkaniec z Manszestru, prowadzący handel owocami, i przyjaciel Hunta, za którego złożył rehoymie. Pewna kobieta, jako Deputowana tamiecznego klubu kobiecego, przyniosła mu adress i ozapkę wolności. Oprócz hymnów: „*God save the King*,” i „*Rule Britannia*,” grała muzyka także hymn: „*Go ira*” i inne pieśni Marsylskie. Chorągwie były tam liczniejsze aniżeli na innych Zgromadzeniach Ludu, ozdobione suto dewisami i innymi godłami. Mowcy byli umiarkowani, atoli długie i liczne uchwały zapalczywsze, aniżeli na Zgromadzeniach dawniejszych. Zgromadzenie to od-

było się zresztą spokojnie, a miasto nie doznało owego wieczora żadnego niepokoienia. — Także i w Birminghamie odbyło się Zgromadzenie reformatorów radykalnych, gdzie najprzód opłakiwano mniemałą rzeź Manszesterską, potem zaś naradzano się. Sir Charles Wolseley przybył w powozie żałobnym, a orszak otaczający go, dla niedostatku ozarnego ubioru, uczernione miał twarze i ręce sadzą lub inhanstem. — Donoszą z Londynu, że w skutku rozestanych okólników, dnia 24go Września około 100 wolnych Obywateli Londyńskich (*Liverymen*) zgromadziło się w oberzy Londyńskiej, końcem narady, jakimby sposobem zapobiedz, aby w dniu S. Michała wybor Lorda Maiora (Prezydenta miasta Londynu) zniweczonym nie został, (isk zamysłać mieli inni wolni Obywatele w razie, gdyby pierwey nie nastąpiła narada nad wypadkami Manszesterskimi, od której terażniejszy Lord Maior P. Atkins uchylał się tak stale); niemniej, jakby następstwo w tym Urzędzie zapewnić któremu z Ministeryalnych, a przynajmniej z następujących z kolei Starszych gminnych, i niedopuszczyć skierowania wyboru na PP. Thorpego Wooda i t. p. Z natężoną ciekawością wygladała więc Publiczność skuthu rospraw w dniu S. Michała. — W Paisley i w Glasgowie przywrócono wprawdzie spokoyność zewnętrzną, wszelako zdaie się pnować wciąż ieszcze złośliwy duch między robotnikami. Co raz bardziej zagęszczaia się Zgromadzenia Ludu, dla roztrząsania wypadków Manszesterskich. W Yorku, Norwiehu, i po wielu innych miejscach odprawity się Zgromadzenia mieszkańców bayznakomitszych, nawet pod Prezydencją Lordów Maiorów, gdzie pouradzano uchwały przygniające.

Kilkanaście Kapitanów okrętowych, żeglujących z Indyy wsobodnich do Europy, płynąc kanatem, miało na pokładach okrętów swoich, żeglarzy z otwartemi listami od różnych Konzulów Amerykańskich, będących w posadach Angielskich. Pomienione listy zawieraly uwiadomienie, adressowane do Kapi-

tanów Amerykańskich, którychby owi żeglarze napothali, że okrętom Amerykańskim dozwolono zawiać do portów Angielskich, bez opłacania wyższych należności, aniżeli ie same okręty Angielskie płacą. Okoliczność ta świadczyłaby o bardzo przyjacielskich stosunkach między Zjednoczonymi Stanami Ameryki północney z Rządem Angielskim. — Do Londynu przybyli dwaj Pełnomocnicy powstańców z Ameryki południowej, mający iak słyhać zlecenie, pożyczyć pieniędzy ile tylko można. Wyiechali oni z Angostury dnia 22go Czerwca. Nie sądzą, aby ci Ajenci z znacznemi skarbami nazad powrócić mieli, ponieważ trudno jest, aby za pożyczki zaciągając się mające, dostateczną rekoymie dadź mogli. Londyńskim przyjaciółom patriotów południowo-Amerykańskich braknie, po części samym na środkach do ich wspierania; inni zaś nie dadzą pieniędzy na niepewność. Gdyby kto skłonnym był do ostatniego, inżby innemu Ajentowi tych braci wolności powiodło się było, uzbroić w iakowym porcie zagranicznym wyprawę, do iakich wciąż ieszcze zgłaszają się wojskowi Angielsey i cudzoziemscy, i przymowani są na obietnice, płatne na nowym świecie.

Hiszpania.

Według doniesień z Kadyxu, datowanych pod dniem 10tym Września, grassowała ciągle żółta gorączka na wyspie Leonie, gdzie dnia 4go Września 57, — 5go 40, — 6go 40, — a 7go 35 osób umarło. Też same wiadomości donoszą, że niestety także i w samymże Kadyxie pokazaly się ślady tej zarazy.

Zjednoczone Niderlandy.

Rozporządzeniem Królewskim z dnia 15go Września ogłoszono stałą wolę Rządu, aby używanie ięzyka Francuzkiego w Prowincyach południowych Królestwa ile możności ograniczyć, a iak na wstępie wyrażono, popierać przywrócenie ięzyka narodowego, to iest, Flamandzko-Holenderskiego. W Limburgu, w obu Flandryiach i w Antwerpii ma ięzyk Flamandzki od dnia 1go Stycznia 1823 być jedynym ięzykiem prawnym, a nawet inż teraz żadna Władza i pod żadnym pozorem nie ma być mocną do wymagania Francuzkiego przekładu iakowego dokumentu, wydanego w ięzyku Flamandzkim; w przyszłości zaś ci tylko mają mieć prawo do umieszczenia w Urzędzie publicznym, którzy ięzyk Flamandzki posiadają. — Roboty około warowni Namurskich postępują szybko, a miasto to stanie

się wkrótce jedną z najmocniejszych twierdz w Państwie. — Pismo czasowe, które wychodziło w Amsterdamie pod tytułem Utopia, utłumione zostało inż z numerem 6tym, ponieważ pod zmyślonemi nazwiskami Kraiów nie zawierało nic, iak tylko nayprościejsze szyderstwa z Monarchów i Rządów. Autora i wydawcę aresztowano.

Niemcy.

Cztery projekta do uchwał, które Ces. Austriacki Poseł przydujący na Seymie Niemieckim, temuż Seymowi na posiedzeniu dnia 20go Września, przy oświadczeniu swoim (dokończonem w przeszłym numerze gazety naszej) przełożył, są następujące:

Projekt do tymczasowego porządku wykonacyjnego, stosownie do artykułu wstępnego, aktu związkowego. §. 1) Dopóki nie nastąpi wyraźny, we wszystkich częściach swoich zupełny przepis wykonacyjny, ma Seym mocą niemieckiego urzędnika tymczasowego upoważnionym być i powołanym, do zabezpieczenia należnego skutku i wykonania wszystkich uchwał swoim, do których wydawania, końcem utrzymania bezpieczeństwa wewnętrznego i publicznego porządku, niemniej bronięcia stanu possessyi (aż do wytoczenia rzeczy w drodze prawa czyli sądowej) sędzi mieć dostateczne powody i upoważnienie; a to sposobem następującym. — §. 2) Tym końcem mianuje Seym z grona swojego zawsze na przeciągu czasu sześciomiesięczny, Kommissyję, złożoną z pięciu Członków, którzy także i podczas feryy czynnymi zostają. — §. 3.) Do tej Kommissyi odsełają się wszystkie podania, rapporta, propozycyje i zapytania, tyczące się dopełnienia uchwał wydanych. — §. 4.) Kommissya w ciągu posiedzeń po zdaniu sprawy na Seymie, a podczas feryy bezpośrednio, udziela Państwu powiastkowemu, do których rzecz należy, przez Związków ich na Seymie, albo przez Zastępców Poselskich, to wszystko, co tycze się niedopełnionych albo niezupełnie dopełnionych uchwał Seymowych; a iezeli z takowych doniesień okazuje się, że w iakowym przypadku uchwały niedopełnione albo niedostatecznie dopełnione są, oczekuje doniesienia o dopełnieniu, w terminie krótkim, który według okoliczności wymierza. — §. 5.) Iezeli z oświadczenia Posła Seymowego okazuje się, że Państwo związkowe, o które rzecz idzie, tego iest zdania, iż wydane uchwały, do podanego przypadku w ogólności, lub w oznaczonej rozciągliwości zastosowane być nie mogą; natomiast Kommissya przedstawia zdanie swoje

względem takowego przypadku, i daie powód do uchwały Seymowej, która Postowi tyczącego się Państwa związkowego końcem uskutecznienia udzieloną zostaje. Ten ma tak, jak w §cie poprzedzającym, donieść Seymowi o dopełnieniu w terminie wyznaczonym. — (§. 6.) Jeżeli które pojedyncze Państwo związkowe spowodowanem się widzi do doniesienia, albo jeżeli z stosunków czynu doszłych do wiadomości Seymu okazało się, że uchwały Seymowe w jakim Państwie pojedynczym, dla tego niedopełnione zostały, ponieważ rozporządzenia miejscowe onymże przeciwnemi być zdają się, i jeżeli w takowym przypadku Rząd sądzi być rzeczą potrzebną, proponować pośrednictwo Seymu, albo jeżeli sam Seym wdać się w to za rzecz potrzebną poczytnie, wówczas w zdanie sprawy ze strony Komissey, która tyżącego się Posta Seymowego wprzód ieszcze względem uwag jego wystucha, i względem zachodzących okoliczności wypyta, Seym rozstrzyga względem zastosowania uchwały, albo względem zwolnienia iey co do przypadku zachodzącego, i o tem rozstrzygnięciu uwiadomia tyczącego się Posta Seymowego, który według przepisów, zawartych w §§. 4tym i 5tym, w terminie wyznaczonym Seymowi o dopełnieniu donieść powinien. — (§. 7.) Jeżeli niedopełnienie uchwał w jakim pojedynczym Państwie związkowym pochodzi z opierania się osób, należących do tegoż Państwa i Poddanych, a Rząd nie jest w stanie pokonać ten opór, naówczas Komisseyia porozumiewa się z Postem Seymowym owego Rządu, względem zachodzących okoliczności, i zdaie o tem sprawę, a Seym uchwała na to stosowne do położenia rzeczy napomnienia (dehortatoria), po których, jeżeli w terminie wyznaczonym niezważone zostaną, lub gdyby środki ze strony samegoż Państwa związkowego użyte, nie były dostarczającami, zesłanie asystencyi, złożoney z wojsk związkowych nastąpi. Seym ma według zachodzących stosunków i na poprzedniczą propozycyę Komisseyi, wyznaczyć liczbę wojska i Państwa związkowe, do stawienia iey obowiązane. Odwrót wojsk nastąpi po zasłem i należyćie zapewnionem dopełnieniu uchwał Seymowych. — (§. 8.) Jeżeli przyozyną niedopełnienia uchwał Seymowych jest opieranie się Rządu Państwa związkowego, o które rzecz idzie, następują dehortatoria i rzeczywiste dopełnienie wojskowe, sposobem, przepisany w §cie poprzedzającym, z tą różnicą, że takowe przeciwko samemuż Rządowi Państwa związkowe-

go wymierzają się. Koszta, które celu potrzebnego dopełnienia wojskowego przewyższają nie powinny i tylko na rzeczywisty wydatek ograniczone być mają, ponosić ma tyczące się Państwo związkowe. Niemniej wyznacza Seym w takowym razie specjalną Komisseyią wykonawczą, która dopełnieniem zarządza i o tohu onegoż Seymowi donosi.

Projekt do tymczasowej uchwały względem uniwersytetów. — (§. 1.) Przy każdym uniwersytecie ma ustanowionym być nadzwyczajny Pełnomocnik Monarchiczny, opatrzony w stosowne instrukcyie i w rozciągle upoważnienia, rezydający w miejscu uniwersytetu. Tym może być albo dotychczasowy Kurator, alboliteż inna osoba, którą Rząd uzna za zdolną do tego. — Obowiązkiem tego Pełnomocnika będzie: ozuwać nad systemem dopełnieniem istnących praw i przepisów dyscyplinarnych; nważać troskliwie ducha, jakim nauzyociele akademicy rządzą się w swoich prelekcyciach publicznych i prywatnych, i dawać mu kierunek zbawienny, odpowiadający przyszłemu przeznaczeniu uczącej się młodzieży, wszelako nie miesząc się bezpośrednio do naukowości i do sposobu uczenia; nakoniec, poświęcać ciągłą uwagę swoją wszystkiemu, co służyć może do wzrostu obyczajności, dobrego porządku i zewnętrzney postawy między uczącymi się. Stosunek nadzwyczajnych tych Pełnomocników z Senatami akademickimi, i wszystko co ściąga się do ich dokładniejszego przeznaczenia, zakresu działania i toku interesów, ma ile możności naydokładniey i ze zważeniem okoliczności, dla których mianowanie ich nastąpiło, określone być w instrukcyiach, które od sweiyy naywyższej Władzy Stanu otrzymają. — (§. 2.) Rządy związkowe obowiązują się między sobą nawzajem, nauczycieli uniwersyteckich i innych publicznych, którzyby przez dowiedzione zбочanie od powinności sweiyy, lub przekraczanie granic swojego powołania, przez nadużywanie swojego prawnego wpływu do umystów młodzieży, przez rozkrzewianie nauk zgubnych, nieprzyjaznych porządkowi, pokoiowi publicznemu, albo podkopujących podstawy istnących urzędów Stanu, niezdelność swoją do piastowania powierzzonego im urzędu iawnie okazali, oddalać od uniwersytetów i innych instytuców nankowych; nie mogąc mieć w tem żadney przeszkody, dopóki uchwała ninieysza w mocy pozostaje, i dopóki co do tego punktu ostateczne rozporządzenia wyrzeozone nie będą. Wszelako krok takowy nie powinien nigdy uobwalonym być inaczey, jak na zupełnie zasadną propo-

zycię przełożonego nad uniwersytetem Pełnomocnika Rządowego, albo na za żądane od niego wprzód, zdanie sprawy. — Tak wyłączony nauczyciel nie może przyitym być znów w innem Państwie związkowem do iakowegokolwiek bądź instytutu naukowego. — §. 3.) Prawa przeciwko tajemnym czyli nieupoważnionym towarzystwom po uniwersytetach, mają w całej swej mocy i surowości być utrzymane, w szczególności zaś na utworzone przed kilkoma laty, a pod nazwiskiem Powsechnego Chłopcowstwa znane towarzystwo rozciągniętemi zostać tem wyraźniej, zwłaszcza że towarzystwo to, niedozwolonego zgoła ciągłego współcześnieństwa i korrespondency między różnemi uniwersytetami domyslać się każe. Pełnomocnicy Rządowi mają względem tego punktu obowiązani być do szczególniejszey bacznosci. Rządy zgadzają się na to, że osoby, które po ogłoszeniu niniejszey uchwały, dowiedzionym sposobem w tajemnych czyli nieupoważnionych towarzystwach pozostały, lub do takowych wstąpiły, do żadnego nrzędu publicznego przypuszczonemi być nie mają. — §. 4.) Uczeń, który mocą uchwały Senatu akademickiego, przez Pełnomocnika Rządu potwierdzoney, albo na wniosek jego wydanej, od iakowego uniwersytetu wyłączonym zostanie, albowiteż dla uniknienia takowej uchwały sam oddali się z uniwersytetu, nie ma przyjętym być do żadney inney akademii; owo zgoła, żaden uczeń, nie mający od opuszczonego przezeń uniwersytetu zadowolniajacego zaświadczenia dobrych postępów, nie ma przyjętym być do żadnego innego uniwersytetu.

(Dokończenie nastąpi.)

Nowa gazeta Speyerska z dnia 21go Wrzesnia umieściła oświadczenie następujące: „Ponieważ gazeta niniejsza w przyszłości i dopóki taż sama tey redakcyia zostawać będzie, trudnić się chce często oiekawemi artykułami literackimi; przeto uprasza PP. Korrespondentów swoich, by mieli wzgląd szczególniejszy na to, i zaniechali ją ile możności z wszelkieui rzeczami politycznemi, nie pochodzącemi z czystego źródła urzędowego.

Królestwo Polskie.

Z Warszawy d. 12. Października. — Najjaśniejszy Król Jegomość Wirtembergski i Jego Królewicowska Mość, Xiążę Kumberland,

przybywszy do tey stolicy (iak się w przeszley gazeocie doniosło), stanęli w Zamku w przygotowanych dla siebie pokojach.

Dnia 9go b. m. N. Cesarz i Król, Pan nasz Miłosiwy, był z N. Królem Wirtembergskim i z Xiążęciem Kumberland, na paradzie zmiany straży woyskowej. Przeszedłszy z Nimi szeregi woyska, przedstawił Im wszystkich Jeneratów i Officerów wszelkiey broni, którzy poczynszy od Jeneratów-Adiutantów, w liczbie których stanął Jego Cesarzewicowska Mość, Wielki Xiążę Konstanty, zebrałi się na placu parady w porządku korpusami. N. Cesarz i Król wymieniał po nazwisku Jeneratów, iako też Dowodców korpusów i pułków. Po paradzie NN. Monarchowie i Jego Królewicowska Mość powrócili do Zamku. — Wieczorem dnia tego były assamble u JW. Senatora Nowosilzoffa, które Xiążę Kumberland przytomnoscią swoją zaszczycił.

W Niedziele, dnia 10go b. m. były świetne i liczne pokoie w Zamku, podczas których Senatorowie i Ministrowie, mieli zaszczyt być przedstawionymi N. Królowi Jmci Wirtembergskiemu. N. Cesarz i Król w towarzystwie wspomnionego N. Monarchy, tudzież Xiążęcia Kumberland, i Brata swojego, Wielkiego Xiążęcia Konstantego, oraz wielu znawomych osób, był na nabożeństwie w Kaplicy Greckiey. Wieczorem liczne były assamble u JW. Stanisława Hrabiego Potockiego, Prezesa Senatu, Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia, zaszczycone obecnością Xiążęcia Kumberland, który tegoż wieczora był także na teatrze Narodowym, gdzie wystawiono operę: Dzwon ek.

Wczoray, dnia 11. rano, woyska wszelkiey broni zebrane w tey stolicy, zgromadziły się na polach pod Wolą w tym samym porządku i szyku iak w dniu 5. b. m. N. Cesarz i Król przybywszy tam około godz. 10tey z N. Królem Jmcią Wirtembergskim i z Jego Królewicowską Mością Xiążęciem Kumberland, obiecał z Nimi i z licznym orszakiem Jeneratów i Officerów wszystkie linie, poczem woyska dwukrotnie przed NN. Monarchami i X. Kumberland w paradzie przeciągnęły. Przy obiedzianiu szeregów i przeciąganiu woyska, sam N. Cesarz stanął na czele jego i dobywszy szpady, salutował N. Króla Wirtembergskiego.

W tych dniach Senat Królestwa odprawił dwie sessyie, dla wysłuchania przysięgi nowo-mianowanych Senatorów.